

BIBΛIO - IΔEEΣ

Στην καρδιά της λογοτεχνίας

Οι «Μεταφορές» αποτολμούν να μας γνωρίσουν αμετάφραστα έργα σπουδαιών δημιουργών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Του ΣΠΥΡΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Ενα από τα πιο απαισιωτικά επιχειρήματα μετά την έλλειψη χρόνου, κατά της λογοτεχνίας, είναι ότι συνιστά εύκολη διαφυγή μακριά από το «πύρινο έδαφος της πραγματικότητας». Η «δελι» όμως αυτή διαφυγή αποτελεί ενόστε υγιή ψυχική ανάγκη. Μια αναγκαία πράξη αποτοξίνωσης από τα δριλιπύρια που σταλάζουν στην ψυχή τα μεγάλα περιοδικά βίσανα της ζώης και τα μικρά καθημερινά βαςανιστήρια των ειδοσειγραφικών δελτίων. Σε εποχές που το διοβίστατο βάρους της καθημερινότητας αντιστοθμίζεται με αντικαταθλιπτικά χάρηα, η απρόδοκοιη αποφυγή ιατρικής αγωγής,

Η διγλωσση σειρά αντιπαράλλει το πρωτότυπο και τη μετάφραση. Την επιμέλεια έχει ο Δημήτρης Αλεξάκης.

δεν αποτελεί αμελλπέο επίτευγμα. Και η λογοτεχνία δύναται να φέρει σε πέρας αυτό το θεάρεστο και επιδόητο για τους ανθρώπους έργο. Σε ένα πρώτο επίπεδο ενστικτώδους αυτοσυντήρησης, ως αμηγή ομοιοπαθητική θεραπεία: Χτυπώντας τον ζώφο με ζώφο. Εξ ου και ορισμένοι αναγνώστες πέφτουν με τα μούτρα σε τρομολάγνα και θανατοδάρτα μυθιστορήματα σαν του Στίβεν Κινγκ ή του Τζέιμς Ελφοϊ. Άλλοι αναζήτηουν ψυχολογικό απόηχο σε μυθιστορήματα που αφηγηούνται πολύ τραγικές από τις προισονιζόμενες, ανθρωπίνες δυστυχίες σαν του Ντέιβιντ Κόπερφιλντ ή του Ιβάν Ντενισόβιτς. Τέλος, κάποιος τρίτος προσφεύγουσ στους μεγάλους θησαυρούς της λογοτεχνίας θέλοντας να διευρύνουσ το βλέμμα τους. Να συλλάβουσ αδιόρατες πτυχεές του ορατού κόσμου: το καθαυτ ό ανθρωπίνο με τις μεταφυσικές ή υπέρσυμπαραδωλώςσεις του, τις οποίες μο-

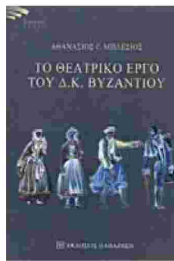
Τα πολύχρωμα, λπά εξώφυλλο της φροντισμένης ξένης λογοτεχνικής σειράς των εκδόσεων Γαβριλίδη, «Μεταφορές», την οποία επιμελείται ο Δημήτρης Αλεξάκης.

νάκα η ποίηση, η αλληγορία και ο μύθος μπορούσ να αποδωσουσ. Να αντλήσουσ, με άλλα λόγια, τα περισσότερα επόδια για μια πιο ουσιαστική και σε βάθος ανάνγωση της εποχής μας. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκει αδιαμφισβήτητα ένα από τα αδιαφιλονίκητα αριστοουργήματα του 20ου αιώνα, «Οι ιστορίες από την Κολυμιά» του Βαρολάμ Σαλάμωφ που ανιμένεται να κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Ινδίκτος σε εμαιρετική μετάφραση της Ντόρας Μπακοπούλου μέσα στον Νοέμβριο. Στην τρίτη, κατατάσσονται τα βιβλία που απιρτίζουσ τη διγλωσση σειρά ξένης λογοτεχνίας «Μεταφορές» την οποία επιμελείται ο Δημήτρης Αλεξάκης. Η διγλωσση σειρά που αντιπαράλλει στο ίδιο διφύλλο το πρωτότυπο και τη μετάφραση, περιλαμβάνει ως επι το πλείστον λιγότερο γνωστά έργα σπουδαίων και -πλην ολίγων εξαιρέσεων- ελάχιστα μεταφρασμένων στα ελληνικά Ευρωπαϊών λογοτεχνικών όπως ο Πότφριντ Κέλερ, ο Ρόμπερτ Βάλτσερ, ο Ζυλά Λάφοργκ κ.ά. Ταυτόχρονα αποτολμά να παρουσιάζει στο

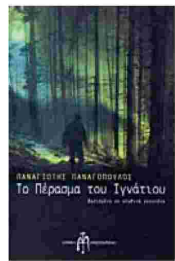
ελληνικό αναγνωστικό κοινό χαρακτηριστικά έργα σύγχρονων δημιουργών -ως τάρα ποιητών- όπως ο Γερμανός Γκέρχαρτ Φάλκνερ (1951-) και ο Ισπανός Φρανσίσκο Μπρινς (1932-). Η σειρά, ανανώνεται με την κυκλοφορία δύο νέων τίτλων: την ποιητική συλλογή Φάλκνερ «Πόλο αμφιδρομής επικοινωνίας» και το κορυφαίο έργο, «Ο περίπατος», ενός επίσης ελάχιστα μεταφρασμένου στην ελληνική συγγραφέα τον οποίο οσώσσο ο πολύς Γιόζεφ Κάφκα είχε σε πολύ μεγάλο εκτίμηση, του Ρόμπερτ Βάλτσερ. Για μια βαθύτερη κατανόηση του διοπέλαστου έργου του συγγραφέα από την Πράγα, πολύτιμη βοήθεια προσφέρει η ανάνγωση των ημερολογίων και της αλληλογραφίας του. Το μεγαλύτερο και μάλλον σημαντικότερο τμήμα της καφκικής αλληλογραφίας αποτελούσ τα «Γράμμαα στη φελίτσε», τα οποία συμπεριλαμβάνονται στις «Μεταφορές» σε πολύ καλή μετάφραση της Στέλλας Κουνδούρακη. Τα γράμμαα συμπληρώνει η έξοχη μελέτη του Ελιάσ Κανέτι «Η άλλη δικη» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Scripta σε επίσης λαγαρή μετάφραση του Αλέξανδρου Ιωσφν.

«Δεν γράφω τίποτα για, παρά μόνο σ' αυτό το κορίτσι στο οποίο θέλω να γράφω αδιάκοπα, που νέα του θέλω να μαθαίνω αδιάκοπα, που μαζί του θέλω να είμαι αδιάκοπα, που θα προτιμούσα να καθώ μέσα του». Λίγα είναι τα κείμενα που προσφέρουσ μια τόσο διοιδυτική ματιά στην παραφορά του έρωτα, απαντώντας στο ζώπυρο ερώτημα του Ρολάν Μπερτ: «Γιατί η διάρκεια μετράει περισσότερο από το παρανάλωμα;». Ενα από αυτά είναι και τα «Γράμμαα στον "Ελικουνα"» της Μαρίας Τσβετάγιεβα, που περιέχονται στην εν λόγω σειρά, τα οποία η ίδια η μεγάλη Ρωσίδα ποιήτρια μετάφρασε στα γαλλικά και στη συνέχεια η Δημήτρα Κονδούλακη σε μια εκφραστική ελληνική: «Απελευθερώετε μέσα μου τη θηλυκή ύπαρξη, την ύπαρξή μου την πιο σκοτεινή και την πιο κρυμμένη. Κι όμως δεν χάνω τη διαύγεια μου, τη διαύγεια ακέραιη και το δικαίωμα στην τύψηωση μαζί». Τέλος, «Οι θρυλικές ιστορίες με θήκη διδάγμα» του Λάφοργκ συμπληρώνουσ την εικόνα του εφίβου που σφράγισσε τον Τ.Σ. Ελιστ και τον Σεφέρη. «Οι μεταφορές» δεν μας μεταφέρουσ απλώς μακριά από την αληεινή πραγματικότητα, ούτε από το πρωτότυπο στην ελληνική, αλλά στην καρδιά της λογοτεχνίας, που σημαίνεται με τη μετάφραση.

Η συλλογή του Σαββάτου

1 Το θεατρικό έργο του Δ. Κ. Βυζαντίου του Αθην. Γ. Μπλέσιου εκδ. Παπαζώση Τον γνωρίζουμε κυρίως από τη Βαβυλωνία του. Ο Δ. Κ. Βυζάντιος, όμως, έχει κι άλλο θεατρικό έργο. Μια μελέτη που μας τον γνωρίζει. Η έκδοση συνοδεύεται από φωτογραφικό υλικό.

2 Το πέρασμα του Ιγντίου του Παν. Παναγόπουλου εκδ. Μπαρτζουλιάνος Μια ιστορία με μυστήριο και σασπένς που συνέβη πριν από χρόνια στις πλαγιές του Ολύμπου είναι το υλικό αυτού του βιβλίου. Μια ομάδα ορειβατών με επικεφαλής τον Ιγντίο Δρυ αγνοείται...

3 Θυμάμαι της Βασιλικής Πέτσα εκδ. Πόλις Ενας φόνος σε κάποιο μικρό χωριό, που διεπράξαν δύο ανήλικες. Ο φόνος που γίνεται καθρέφτης παθών και ανομολόγητων αδικιών, τα ηθικά και ψυχολογικά αδιέξοδα των ανθρώπων της διπλανής πόρτας.

ΣΧΟΛΙΟ Σ' ΕΝΑ ΘΕΜΑ | ΤΗΣ ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΑΛΑ

Λένα Μαντά: κοινωνικό και εκδοτικό φαινόμενο με ονοματεπώνυμο

Την περασμένη εβδομάδα η συγγραφέας των εκδόσεων «Ψυχογιός» Λένα Μαντά, μπήκε στα γραφεία του εκδότη της, στη Μεταμόρφωση Αττικής, κρατώντας αυτό που δείχνει η διπλανή φωτογραφία. Μια τούρτα που πάνω είχε απλώς έναν αριθμό και μερικά αποσιωπητικά: 851.000... Τι σημαίνει αυτό το νούμερο; Απλούστατα, τα αντίτυπα που έχουν πουλήσει συνολικά μέχρι σήμερα τα βιβλία της!

Οπωσδήποτε πρόκειται για το ιστορικό ρεκόρ στην ελληνική εκδοτική αγορά, αφού ξεφυλλίζοντας πρόκειται τη... μνήμη μας, δεν θυμόμαστε κανέναν άλλο σύγχρονο συγγραφέα για έχει τόσους πωλήσεις και με τόση διάρκεια.

Στα γραφεία των εκδόσεων «Ψυχογιός», η Λένα Μαντά με την τούρτα που γράφει τα αντίτυπα των βιβλίων που έχει πουλήσει.

που ίσως έμαθαν μεγάλοι να περνούν την ώρα τους διαβάζοντας, έστω κι αν αναζητούν στις σελίδες των βιβλίων διαλόγους και πλοκή που έχουν συνηθίσει να παρακολουθούν στους τηλεοπτικούς δέκτες, έστω κι αν στις σελίδες αυτών των βιβλίων δεν συναντούν τα υψηλά νοήματα, αλλά απλώς την παρέα. Πώς θα αντιδράσει σε καιρούς κρίσιμους αυτό το κοινό; Θα κόψει την «πολυτέλεια» της ανάνγωσης; Θα πληγούσ οι ευπώλητοι συγγραφείς; Οι πωλήσεις του τελευταίου βιβλίου της Λένας Μαντά («Τελευταίο χειροκρότημα») ίσως είναι μια ένδειξη, αφού τα νούμερα είναι από τα πιο χαμηλά που έχει κάνει: 67.000 αντίτυπα μέχρι στιγμής.

Η Λένα Μαντά είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, αλλά είναι και απολύτως αυθεντική. Δεν προσποιείται ότι είναι κάτι άλλο από αυτό που είναι, δεν επιδιώκει να μπει σε χώρους που δεν γνωρίζει. Παρ' όλα αυτά επιδεικνύει υψηλού επιπέδου επαγγελματισμό και ίσως είναι η μόνη συγγραφέας που ήταν στο περιπτερο του εκδότη της, στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Θεσσαλονίκης, κάθε μέρα, όλες τις ώρες λειτουργίας της έκθεσης. Οσο για το νέο της βιβλίο, δεν αλλάζει γραμμά πλεύσης. Χωρίς τίπο μεχρι στιγμής, έχει ηρωίδα μια γυναίκα, την Ηρώ, που καταπιερίθηκε από τον έρωτα και την κάποιου στιγμή βρίσκε τον αληινό έρωτα. Μόνο που εκείνος της ζήτησε μια μεγάλη ποσότητα...

Σελιδοδεικτές
ΤΗΣ ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗΣ

Η υπέρβαση των λίγων

Βασίλης Καραποστόλης, «Δικασμός και εξέλιξη. Περί πολιτικής ηθικής των Ελλήνων»
εκδ. Πατάκης, σελ. 300.

«**Αμα θέλω** γίνομαι άγγελος, κι άμα θέλω διάβολος» δηλώνει ο Καραϊσκάκης όταν παρουσιάζει στην Επιτροπή, ζητώντας την αριστοκρατία της Ρούμελης. Είναι η απάντηση που βρίσκει να δώσει όταν τον κατηγορούν ότι μέχρι τότε η εισφορά του στον Αγώνα δεν ήταν αυτή που έπρεπε. Να ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από το εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο του καθηγητή Πολιτισμού και Επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Βασίλη Καραποστόλη, με τίτλο «Δικασμός και εξέλιξη. Περί πολιτικής ηθικής των Ελλήνων» (εκδ. Πατάκης). Αυτήν ακριβώς την ηθική, το εγώ αντί για το εμείς, τη συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο -χωρίς τους όρους που διέπουν μια οποιαδήποτε συναλλαγή- και την εθνική ευεργεσία, μελετάει ο Βασίλης Καραποστόλης, παραθέτοντας παραδείγματα ανθρώπων που έκαναν την υπέρβαση κόπτρα σε έναν συχνά αυτοκαταστρεφικό λαό, που όπως εύστοχα σημειώνει «ήταν και είναι ακόμη δεμένος πάνω στο άρμα της επιποθείας και της φιλοκερδείας». Στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου -Πάθος του Αγωνιστή- ο συγγραφέας αναρωτιέται πώς «άνθρωποι που είχαν συνηθίσει να ξεζυμίζουσ τους αδύναμους, αποδεικνύοσ ότι μπήρασαν ξαφνικά να γίνουσ παρανάλωμα στην υπόθεση της εθνεεργείας». Τι οδήγησε λοιπόν τον Καραϊσκάκη στο μεγάλο «άλλη», στην υπεράσπιση του συλλογικού συμφέροντος; Τι τον έκανε ν' αφήσει πίσω του τις παλιωδίες και να ριχτεί στη μάχη, την πιο κρίσιμη για την επανόσταση ως τότε. Η απάντηση που δίνει ο συγγραφέας είναι ότι ο εργασιμός δεν αποφέρει παρά πρόσκαιρα κέρδη. Σε αρκετά σημεία του βιβλίου η προσέγγιση του Βασίλη Καραποστόλη γίνεται με όρους ψυχολογικούς μέσα απ' το φίλτρο του θυμικού. Στο πολυσελίδο κεφάλαιο για την εθνεεργεία με περιπτώσεις, όπως του Νικόλαου Στουρνάρη, του Γρηγόριου Μαρασλή, του Κωνσταντίνου Ζάππα, του Ζησ Καπλιάνη, υπάρχει και μια ιστορία αποκλυπτική για το πώς πάνω στο διοριζόμενο έργο εξοστρακίζονται πάθος από τα οποία δεν καταφέρουσ να βγει αλώβητος ο διορητής. Αυτή του Ιωάννη Χατζηκυριακού, ο οποίος στο κληροδότημα του Χατζηκυριακίου Οργανοτροφείου, απέκλειε για δέκα χρόνια από το ίδρυμα την εισαγωγή άπορων κοριτσιών από την Καλαμάτα. Κι αυτό γιατί από την Καλαμάτα καταγόταν ένας αντίδικός του σε μια άλλη δικαστική υπόθεση που αφορούσε τα όρια ιδιοκτησίας ενός κυρίου στο κέντρο της Αθήνας. Οι ρήξεις και οι έριδες που προκάλεσαν ο πόλεμος του '40, η Αντίσταση και ο Εμφύλιος, η πονεμένη ιστορία της δημιουργίας των πελατειακών σχέσεων και η δυσπιστία του πολιτή προς το κράτος, πρώϊν της μεταξύ τους σφραβής σχέσης, επίσης, εξετάζονται στο βιβλίο. Θεμελιώδη και σύνθετα, φυσικά, ζητήματα, δεν εξαπνλονται εύκολα σε 297 σελίδες. Πυροδοτούσ, όμως, έναν πολυτιμο διάλογο σε μια εποχή που πολύς λόγος γίνεται για την ηθική της ελληνικής κοινωνίας -εντός και εκτός οσώρων- για έννοιες όπως ο πατριωτισμός, η υπατάληψη, η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο.